Ida Sulin

Eduskunta, talousvaliokunta

HE 274/2022 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi saamelaiskäräjistä annetun lain ja rikoslain 40 luvun 11 §:n muuttamisesta

Yleiset huomiot

Kuntaliitto kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä.

Useat saamelaisalueen kunnat ja kuntayhtymät sekä myös Kuntaliitto ovat lausuneet Oikeusministeriön toimikunnan esitysluonnoksesta vuonna 2021. Eduskunta on myös käsillä olevan esityksen yhteydessä pyytänyt lausuntoa alueen kunnilta. Toteamme kuitenkin, että laajempi kuuleminen, jossa myös alueen hyvinvointialueelle sekä ehdotuksen kannalta keskeisille kaupungeille annetaan mahdollisuus lausua, on tarpeen. Laajennettu yhteistoiminta- ja neuvotteluvelvollisuus koskee paitsi suoraan saamelaisalueella olevia kuntia myös muita lähialueella toimivia viranomaisia.

Yhteistoiminta- ja neuvotteluvelvollisuudesta

Kuntaliitto toi vahvasti lausunnossaan Oikeusministeriön toimikunnan esitysluonnoksesta esiin, että suhdetta kuntien itsehallinnon ja neuvotteluvelvollisuuden välillä ei ollut esityksessä käsitelty riittävästi. Toteamme nytkin, että ylimalkainen toteamus oikeuksien yhteensovittamistarpeesta ei riitä varmistamaan, että perustuslain 121 §:n mukainen kunnallinen itsehallinto ja saamelaisten itsemääräämisoikeus sovitetaan käytännössä yhteen perusoikeuksia loukkaamatta.

Perustuslain 121 §:n mukainen kunnallinen itsehallinto nojaa Suomen ratifioiman Euroopan Neuvoston Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan itsehallinnon määritelmiin (SopS 66/1991, asetus 1181/1991). Kunnallishallintoa ja kuntia koskevien säännösten on oltava sopusoinnissa peruskirjan ja sen periaatteiden kanssa (esim. HE 1/1998 vp s. 60, PeVL 10/1998). Tavallisella lailla ei voida puuttua itsehallinnon keskeisiin ominaispiirteisiin tavalla, joka asiallisesti ottaen tekisi itsehallinnon merkityksettömäksi (ks. esim. PeVL 20/2013 vp, s. 5–7, PeVL 22/2006 vp, s. 2/I, PeVL 31/1996 vp, s. 1/I).

CC BY

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi

Perustuslain 17 §:n 3 momentissa on erikseen todettu saamelaisten asema maan ainoana alkuperäiskansana. Saamelaisilla on lisäksi perustuslain 121 §:n 4 momentin mukaan saamelaisten kotiseutualueella kieltään ja kulttuuriaan koskeva itsehallinto. Em. perusoikeuksien ja kuntien itsehallinnon yhteensovittamisessa kyse on siten perusoikeuspunninnasta ja ihmis- ja perusoikeuksien yhteensovittamisesta. Kuntaliitto esittää, että perustuslakivaliokunta ottaa asiaan kantaa mietinnössään.

SUOMEN KUNTALIITTO

Juha Myllymäki
johtaja, lakiyksikkö

Ida Sulin
johtava lakimies, lakiyksikkö

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi